



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3093/2020
20.05.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божицара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Немања Марковић, адвокат из ..., против туженог „ЈАТ AIRWAYS“ а.д. Београд, ради поништаја решења о престанку радног односа и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2387/13 од 05.02.2016. године, у седници већа одржаној дана 20.05.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2387/13 од 05.02.2016. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 3885/10 од 23.01.2013. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се поништи као незаконито решење туженог број ... од ...2007. године којим је тужиоцу престао радни однос. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражено да се обавезе тужени да га врати на рад и распореди на радно место које одговара његовој стручној спреми, знању и искуству стеченом на раду.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2387/13 од 05.02.2016. године, ставом првим изреке, потврђена је првостепена пресуда у ставу првом изреке и делу става другог изреке који се односи на враћање тужиоца на рад, а жалба тужиоца у том делу одбијена је као неоснована. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у делу који се односи на распоређивање тужиоца на радно место које одговара његовој стручној спреми, знању и искуству стеченом на раду и у том делу тужба је одбачена. Ставом трећим изреке, одбачен је поднесак тужиоца од 27.06.2013. године насловљен као „допуна жалбе“.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност правноснажне пресуде на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/2011...18/2020), Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, оспореним решењем туженог од ...2007. године отказан је уговор о раду тужиоцу као запосленом на пословима ..., Одсек ... Делатност ..., због престанка потребе за његовим радом, уз исплату отпремнине у висини од 250 евра по години стажа осигурања у динарској противвредности, у износу од 453.885,00 динара. У решењу је утврђен престанак радног односа тужиоцу са даном ...2007. године и наведено да је оно донето на основу члана 179. став 1. тачка 9., члана 158. и члана 192. Закона о раду и Програма решавања вишка запослених број 90 од 25.10.2006. године. Решење је донео генерални директор туженог, по прихваћеној пријави тужиоца да му радни однос код туженог престане као вишку, уз исплату стимулативне отпремнине.

Тужилац не спори да је 09.05.2006. године поднео захтев којим се пријавио за престанак радног односа уз исплату стимулативне отпремнине, да му је отпремнина исплаћена и радни однос престао са даном ...2007. године, а да у том временском интервалу рад није обављао, плату је примао.

У поступку решавања вишка запослених код туженог, вршилац дужности генералног директора донео је Одлуку број 650 од 18.04.2006. године, на основу које је расписан интерни оглас бр. 651 од 18.04.2006. године, којом су позвани запослени да се добровољно пријаве на програм решавања вишка запослених уз исплату отпремнине од 250 евра по години стажа осигурања у динарској противвредности на дан исплате или законске отпремнине у складу са чланом 158. Закона о раду, са роком пријављивања од 19.04.2006. године до 28.04.2006. године. Одређено је да се на оглас могу пријавити само запослени који раде на пословима који су Правилником о организацији и систематизацији послова број 105 од 26.01.2006. године, укинута или је предвиђен мањи број извршилаца у односу на постојећи број извршилаца. Међу запосленима који су испунили тај услов, нашао се и тужилац који је пријаву на оглас поднео лично 09.05.2006. године. Његова пријава је прихваћена. Од 25.10.2006. године тужилац се налазио на списку запослених који су вишак, садржаном у Програму решавања вишка запослених. Из члана 2. Програма о решавању вишка запослених у 2006. години бр. 90 од 25.10.2006. године, произлази да је на дан 23.10.2006. године укупан број запослених код туженог износио 1743, да је овом фазом Програма обухваћено 56 запослених од којих се 55 запослених пријавило да добровољно прихватају да им престане радни однос по основу престанка потребе за радом, јер су радили на пословима који су новим Правилником о организацији и систематизацији послова укинута или је за њихово обављање предвиђен мањи број извршилаца у односу на постојеће. Према члану 7. Програма, саставни део програма је списак запослених који су вишак, са подацима о броју, квалификационој структури, годинама старости, стажом осигурања и пословима које обављају. У списку запослених број 90 од 25.10.2006. године, тужилац је означен под редним бројем ..., са средњом стручном спремом, са 21. годином радног стажа осигурања, распоређен на радно место ...

Утврђење о вишку запослених који су се пријавили да им радни однос престане уз исплату стимулативне отпремнине и испунили услов да раде на пословима који су укинати или је предвиђен мањи број извршилаца, није укључивало примену критеријума из члана 164. Правилника о раду туженог. Одредбама члана 165. став 1, 2. и 3. Правилника прописано је да пре примене критеријума за утврђивање вишка запослених предузеће је дужно да донесе одлуку и упути позив запосленима за добровољно пријављивање на Програм решавања вишка запослених. Одлуком о добровољном пријављивању за одлазак из предузећа запослених за чијим је радом престала потреба утврђује се период у коме се запослени могу пријавити за добровољни одлазак из предузећа и висини отпремнине, а запослени који се на основу донете одлуке добровољно пријави за одлазак из предузећа може бити проглашен за запосленог за чијим је радом престала потреба искључиво уз претходну сагласност директора. Тужени је поступио у складу са цитираним нормама општег акта.

Тужилац је код туженог радио као .., са средњом стручном спремом. Након поднете пријаве тужиоца за добровољни престанак радног односа као вишку, тужени је закључио уговор о обављању повремених и привремених послова од 04.07.2006. године са ББ, за вршење послова ..., са роком важности уговора од 30.07.2006. године до 15.12.2006. године, затим уговор о раду од 15.12.2006. године са истим лицем са роком важности уговора од 18.12.2006. године до 17.04.2007. године на пословима виши ..., Одељење ..., и уговор о раду од 19.11.2007. године за послове виши ... у истом одељењу, са роком важности уговора од 19.11.2007. године до 18.02.2008. године, а за која радна места се захтева виша школа економског или правног смера, према Правилнику о организацији и систематизацији послова број 105 од 26.01.2006. године. Преко Омладинске задруге „...“ њен члан ВВ је био ангажован на различитим привременим и повременим пословима од 07.05.2007. године. Тужиоцу је радни однос престао по решењу донетом 11.05.2007. године.

Тужилац је био члан Извршног одбора синдиката на дан престанка радног односа.

На основу утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев као неоснован, сматрајући да у поступку давања отказа није повређено право тужиоца, као запосленог за чијим је радом престала потреба, односно да није остварен основ за поништај решења о отказу уговора о раду и реинтеграцију тужиоца на рад.

Другостепени суд је прихватио чињенично стање утврђено првостепеном пресудом, као и примену материјалног права као правилну у смислу члана 179. тачка 9. Закона о раду, у делу одлуке којом је одбијен као неоснован захтев тужиоца за поништај решења о престанку радног односа и реинтеграцију тужиоца враћањем на рад, у смислу члана 191. став 1. Закона о раду. У делу који се односи на распоређивање тужиоца на радно место које одговара његовој стручној спреми, знању и искуству стеченом на раду, другостепени суд је укинуо првостепену пресуду и у том делу тужбу одбацио сагласно члану 16. ЗПП, с обзиром да је првостепени суд одлучио о захтеву који не спада у судску надлежност.

Ревизијом се истиче да нижестепени судови нису у потпуности утврдили чињенично стање и да је погрешно примењено материјално право. Конкретно,

оспорава се оцена доказа истицањима да је тужилац доказао да није по принципу добровољности проглашен технолошким вишком код туженог, већ је под притиском руководиоца по истеку рока за пријаву за добровољни одлазак накнадно потписао пријаву на оглас, да је и одлука о расписивању интерног огласа производ притиска туженог на запослене, да је код туженог донет Програм решавања вишка запослених и тужени био у обавези да примени критеријуме из члана 164. Правилника о раду од 07.04.2006. године, што није учинио, као и да је у периоду од годину дана док је тужилац био на чекању да прими отпремнину примио три извршиоца и да у односу на тужиоца није применио заштитну норму од отказа по основу технолошког вишка иако је доказано имао својство легално изабраног члана Извршног одбора Синдиката ЈАТ „...“ .

Наводима ревизије понављени су раније у поступку истицани разлози оспоравања решења о престанку радног односа, који су већ била предмет оцене првостепеног и другостепеног суда. И то, оцене засноване на утврђеном чињеничном стању које се у поступку по ревизији не може побијати (члан 407. став 2. ЗПП), и одговарајућим правним разлозима.

У конкретном случају, тужени је на основу пријаве тужиоца за престанак радног односа као вишку, коју је прихватио, уз стимулативну отпремнину коју је тужиоцу исплатио, решењем утврдио престанак радног односа тужиоцу на начин за који се тужилац определио подношењем пријаве за добровољни престанак радног односа као вишку уз исплату отпремнине, основом које пријаве је отклањена примена заштитне норме због улоге запосленог у синдикату из члана 188. Закона о раду, као и критеријума из члана 164. Правилника о раду туженог. Законитост решења је оспоравана наводима о вршеном притиску на тужиоца да поднесе пријаву за престанак радног односа с изгледом да оствари отпремнину, а што је утврђено да је тужилац по сопственој диспозицији учинио, несумњиво свестан свог статуса, организационих промена и текућег процеса смањења броја запослених код послодавца. Истицани су и наводи о запошљавању других лица на истим пословима, што се није показало тачним.

Ревизија није основана у оспоравању правилности примене материјалног права.

Према одредби члана 179. тачка 9. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 24/05, 61/05), послодавац може запосленом да откаже уговор о раду ако за то постоји оправдани разлог који се односи на радну способност запосленог, његово понашање и потребе послодавца и то: ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Одредбом члана 182. став 1. истог Закона, прописано је да ако откаже уговор запосленом у случају из члана 179. тачка 9. овог Закона, послодавац не може на истим пословима да запосли друго лице у року од 6 месеци од дана престанка радног односа, а према ставу 2. истог члана, ако пре истека рока из става 1. овог члана настане потреба за обављањем истих послова, предност за закључивање уговора о раду има запослени коме је престао радни однос.

Правилан је закључак нижестепених судова да је побијано решење о отказу уговора о раду законито, у смислу одредбе члана 179. тачка 9. Закона о раду, имајући у виду да се у поступку решавања вишка запослених тужилац добровољно пријавио на интерни оглас туженог, на који су се могли пријавити само запослени који су радили на пословима који су Правилником о организацији и систематизацији послова број 105 од 26.01.2006. године, укинуги или је предвиђен мањи број извршилаца у односу на постојећи број, а тужилац је испуњавао тај услов и определио се за опцију престанка радног односа уз исплату стимулативне отпремнине у висини динарске противредности 250 евра по години радног стажа, поднетом пријавом коју је послодавац прихватио. У поступку давања отказа нису повређена права тужиоца прописана одредбом члана 153. до 160. Закона о раду, која се односе на вишак запослених. Такође, није дошло ни до повреде права тужиоца као члана извршног одбора синдиката у смислу заштите од престанка радног односа прописане одредбом члана 188. Закона о раду и члана 179. Правилника о раду туженог. Околност да су у периоду пре престанка радног односа тужиоцу на тим пословима била ангажована лица по основу привремених и повремених послова, на одређено време и преко омладинске задруге, не значи да је повређено право тужиоца из члана 182. став 1. и 2. Закона о раду. Према изнетом, основа нема ревизијском оспоравању правилности побијане пресуде.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је оценио да је ревизија неоснована и на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић